

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою «Облік і аудит»
(назва освітньої програми)

на тему: «Сучасний стан обліку та контролю поточних зобов'язань підприємств (на прикладі МПП «Медикотека»)»

(назва теми)

Виконавець:

судентка ФМОІТ 4 курс 1 група

Панченко Анастасія Сергіївна

(прізвище, ім'я, по-батькові)

(підпис)

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Сиротенко Наталія Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по-батькові)

(підпис)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Під час ведення своєї господарської діяльності будь-яке підприємство, незалежно від напрямку та виду діяльності, починає взаємодіяти з різними фізичними та юридичними особами: постачальниками, підрядниками, працівниками, банками, учасниками, державою та іншими, а під час цих взаємовідносин виникають взаємні зобов'язання. Для ефективної діяльності підприємства, коли не вистачає власних коштів і виникає потреба у залучення додаткових коштів, що призводить до утворення зобов'язань, наявність яких за стабільних умов діяльності підприємства не погіршує фінансового стану суб'єкта, а їх розмір та динаміка свідчить про рівень взаємозв'язків з іншими суб'єктами.

Зобов'язання є одними з важливих чинників впливу на фінансовий стан підприємства, а саме, на його ліквідність, платоспроможність, кредитоспроможність та фінансову стійкість, тому потребують ефективного управління грошовими потоками, контролю за фактичним станом розрахунків особливо під час фінансової кризи [11].

Проблемам обліку й контролю зобов'язань присвячено багато робіт учених-економістів, таких як Абалмасова Н. С. [1], Волинець О. О. [9], Ганусич В.О. [11], Кларк Д. [3], Орлов В. І [25], Річард І. [45], Терещенко В. С [40], Філіна Н [39]. та ін.

Відзначаючи вагомий внесок вітчизняних і зарубіжних науковців у дослідження з обліку й контролю, зазначаємо, що важливою сферою наукового пошуку залишаються питання удосконалення організаційно-методичних положень бухгалтерського обліку та контролю. Це зумовило вибір теми роботи, постановку завдань і вказує на її актуальність.

Мета дослідження кваліфікаційної роботи бакалавра полягає у вивченні теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій, спрямованих на удосконалення обліку та контролю поточних зобов'язань.

Завдання дослідження:

- дослідити економічну сутність зобов'язань та їх структуру, опрацювати класифікацію поточних зобов'язань;
- розглянути документальне оформлення, відображення в обліку та звітності поточних зобов'язань;
- ознайомитися з особливостями обліку поточних зобов'язань на підприємстві МПП «Медикотека» та розробити напрямки його удосконалення у системі управління підприємства;
- здійснити оцінку системи контролю поточних зобов'язань на підприємстві та запропонувати рекомендації щодо її поліпшення;
- провести аналіз стану розрахунків з поточними зобов'язаннями на МПП «Медикотека».

Об'єкт дослідження – господарські операції та процеси пов'язані з поточними зобов'язаннями Малого приватного підприємства «Медикотека» (далі МПП «Медикотека»). Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться відповідно до статуту та положень Наказу про облікову політику підприємства, які містять сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються для ведення обліку, складання та подання фінансової звітності.

Предмет дослідження – комплекс теоретичних, методичних, організаційних і практичних засад обліку й контролю поточних зобов'язань.

Методи дослідження. До основних загальнонаукових методів дослідження, які були використані в роботі, при здійсненні збору та оброблення інформації, належать метод індукції та дедукції, логічний та історичний підходи, теоретичного узагальнення – для розкриття сутності понять.

При здійсненні аналізу поточних зобов'язань застосовувалися методи наукової абстракції, порівняння, вибіркового спостереження, групування, економіко-математичні методи, вертикальний та горизонтальний метод аналізу.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є: вітчизняні та зарубіжні джерела інформації, чинне законодавство України, нормативно-правові акти з питань господарської діяльності, обліку й контролю поточних зобов'язань, електронні книги, інтернет-сайти, загальні положення, документація, звітність та інша інформація МПП «Медикотека».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота студента складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (31 найменувань) та 35 додатків. Загальний обсяг роботи становить 78 сторінок. Основний зміст викладено на 60 сторінках. Робота містить 28 таблиць, 3 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі кваліфікаційної роботи «Поточні зобов'язання: теоретичні аспекти обліку» розглянуто економічну суть, класифікацію та оцінку поточних зобов'язань, визначено порядок документального оформлення та відображення в обліку та фінансовій звітності інформації про поточні зобов'язання, також було розглянуто проблемні питання обліку поточних зобов'язань.

У другому розділі «Облік поточних зобов'язань на прикладі Малого приватного підприємства «Медикотека»» представлено загальну організаційно-економічну характеристику підприємства та описано особливості обліку поточних зобов'язань на даному підприємстві та запропоновано шляхи удосконалення обліку поточних зобов'язань в системі управління досліджуваного підприємства.

У третьому розділі «Контроль та аналіз поточних зобов'язань» розглянуто у теорії контроль поточних зобов'язань, досліджено систему контролю поточних зобов'язань на підприємстві та надано рекомендації щодо її поліпшення, також проведено аналіз стану розрахунків з поточними зобов'язаннями МПП «Медикотека».

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження економічної сутності зобов'язань було встановлено, що поточні зобов'язання – це зобов'язання, що оплачуються за рахунок активів чи коштів, отриманих у результаті господарської діяльності; зобов'язання, що включають борги та заборгованість, погашення яких очікується протягом року, а також ті, які задовольняються за рахунок використання поточних активів або створення інших короткострокових зобов'язань [34]. У кваліфікаційній

роботі було розглянуто багато класифікацій поточних зобов'язань та досліджено структуру, адже докладна класифікація та структура зобов'язань дає змогу більш глибоко розуміти їх сутність, а також дає змогу внутрішнім та зовнішнім користувачам за допомогою різнобічної інформації оптимізувати їх, прийняттям відповідних управлінських рішень.

Нами було розглянуто документальне оформлення, відображення в обліку та звітності поточних зобов'язань і роблено висновок, облік поточних зобов'язань на підприємстві у першу чергу, складається з достовірного та оперативного первинного документального обліку, поточного бухгалтерського з відображенням операцій на рахунках та підсумкового обліку з формування поточних зобов'язань. Водночас документальне оформлення операцій з нарахування, погашення та списання поточних зобов'язань підприємства, повинно максимально повно відображати параметри операцій, оскільки первинні документи, реєстри обліку та відповідні форми звітності є доказовою базою при розгляді господарських спорів, претензій та врегулюванні заборгованості.

За результатами знайомлення з особливостями обліку поточних зобов'язань на підприємстві МПП «Медикотека» було розроблено напрямки його удосконалення у системі управління підприємства. Таким чином було визначено, що ведення бухгалтерського, фінансового та управлінського обліку на МПП «Медикотека» зосереджується у підрозділі бухгалтерії. При цьому підрозділ складається лише з бухгалтера на якого покладені обов'язки ведення первинного обліку, а також складання та подання усієї звітності. Підпорядковується директору та взаємодіє з керівниками інших підрозділів.

Облік поточних зобов'язань на підприємстві здійснюється згідно з Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291, облік та сукупність інформації про поточних зобов'язань, які погашаються протягом операційного циклу підприємства чи мають бути сплачені протягом дванадцяти місяців з дати балансу, відображаються на рахунках шостого класу плану рахунків. Визначено, що на МПП «Медикотека» відсутні: короткострокові кредити банків, доходи майбутніх періодів та інші поточні зобов'язання, пов'язано це з тим, що підприємство займається роздрібною торгівлею медикаментами та є малим.

Нами була здійснена оцінка системи контролю поточних зобов'язань на підприємстві та запропоновано рекомендації щодо її поліпшення. Підприємству рекомендовано переглянути існуючу облікову політику та вдосконалити її за рахунок додавання до неї інформації щодо зобов'язань. Також аби поліпшити облік поточних зобов'язань підприємству запропоновано систематично проводити аналіз зобов'язань підприємства за кожним контрагентом та за термінами погашення. Окрім цього, підприємству рекомендовано удосконалити субрахунки обліку, а саме: 631 та 685, шляхом впровадження детальної аналітики відповідно до наданих послуг або поставлених товарі. Також запропоновано деталізацію 641 субрахунку відповідно до наявних ставок ПДВ 0%, 7% і 20%. Рекомендуємо регулярно проводити інвентаризацію поточних зобов'язань, що дозволить підприємству вчасно приймати відповідні управлінські рішення з відповідним підґрунтям, оскільки

управлінський персонал матиме достовірну та своєчасну інформацію. Підприємству необхідно відслідковувати відношення кредиторської та дебіторської заборгованості, оскільки значні відхилення негативно вплинуть на фінансову стійкість підприємства й не будуть давати можливості бути платоспроможним та вчасно розраховуватись з виниклими поточними зобов'язаннями. Було визначено, що на досліджуваному підприємстві відсутня служба контролю, так як це економічно недоцільно у зв'язку із невеликим розміром підприємства. Отже було визначено, що на МПП «Медикотека» система контролю є децентралізованою. Так, у обов'язки кожного працівника відповідно до посадових інструкцій входить виконання функцій контролю діяльності, безпосередньо з якою вони пов'язані. Ми з'ясували що здійснення контролю за поточними зобов'язаннями на підприємстві здійснює бухгалтер і у його обов'язки входить:

- здійснення контролю своєчасності розрахунків з кредиторами;
- контроль своєчасності розрахунку, утримання та сплати податків, зборів та обов'язкових платежів до відповідних бюджетів, а саме з податку на додану вартість, воєнного збору, податку з доходу фізичних осіб та податку на прибуток;
- контроль розрахунків із загальнообов'язкового державного соціального страхування, а саме розрахунку та сплати до єдиного соціального внеску;
- здійснення контролю своєчасних розрахунків із працівниками підприємства, а саме правильне та вчасне нарахування та виплата заробітної плати, видача премій, контроль розрахунку та виплати відпускних, лікарняних та відповідно здійснення контролю за витрачанням загального фонду оплати праці працівникам підприємства;
- контроль розрахунків з учасниками, а саме за нарахуванням та виплатами дивідендів власникам підприємства;
- контроль за іншими розрахунками у тому числі за одержаними авансами, та в подальшому їх взаємозаліку;
- контроль правильності відображення інформації щодо поточних зобов'язань у податковій та фінансовій звітності підприємства.

Контроль поточних зобов'язань на МПП «Медикотека» потребує удосконалення, оскільки всі обов'язки лежать на одній людині – бухгалтеру, який відповідає за повноту та своєчасність відображення господарських операцій в обліку та звітності, правильність його ведення відповідно до прийнятої до встановлених законом норм та правил. Так недоліком, як і було сказано вище є відсутність здійснення інвентаризації зобов'язань на підприємстві, причиною відсутності на нашу думку є брак часу у бухгалтера на її проведення, а відстеження зобов'язань та виявлення їх впливу на фінансовий стан підприємства є важливим інструментом контролю поточних зобов'язань.

Нами було проведено аналіз стану розрахунків з поточними зобов'язаннями МПП «Медикотека» для цього зробили розрахунки у таблицях, які розкривають інформацію про джерела формування коштів підприємства, проведено аналіз фінансової стійкості, зроблено розрахунок коефіцієнтів платоспроможності та стійкості. За результатами проведеного аналізу ми дійшли висновку, що підприємству необхідно продовжувати зменшувати заборгованість за поточними зобов'язаннями, шляхом вчасного їх погашення. При цьому рекомендовано

одночасно для збільшення суми джерел формування коштів підприємства збільшувати суму власного капіталу, шляхом підвищення прибутків підприємства. Було визначено, що підприємство в 2019 було абсолютно стійким. Така ситуація на підприємстві пояснюється значним перевищенням власного капіталу підприємства над необоротними активами. Підприємство не має короткострокових та довгострокових зобов'язань. У будь-якому випадку, у 2019 році на підприємстві надлишок основних джерел покриття запасів. У 2020 році ситуація докорінно змінилася й не в найкращу сторону, а саме підприємство потрапило в кризовий стан, спостерігається нестача власних оборотних коштів для покриття запасів в 216,5 тис. грн., при цьому підприємство не залучило жодних додаткових коштів та не має ні довгострокових ні короткострокових позик. Такий стан підприємства є наслідком відсутності реагування на прояви слабких сигналів фінансової кризи. Підприємству рекомендовано відновлювати платоспроможність залученням додаткових коштів. Підприємство зіштовхнулось із непередбаченими обставинами, що і призвели до зниження обсягів реалізації й через не своєчасне реагування керівництва й не залучення додаткових коштів призвело кризового стану підприємства й збитку. Підприємству рекомендовано шукати нові ринки збуту товарів, збільшуючи обсяги реалізації та зменшувати витрати, залучати додаткові кошти та запобігати виникненню збитку.